

2/10/18

SET- 1	केन्द्रीय विद्यालयः, वायुसेनास्थलम्, बागडोगरा	Total pages - 8
	अर्धवार्षिक परीक्षा 2018 - 2019	
विषयः - संस्कृतम् (Sanskrit)		कक्षा - सप्तमी (7th)
समयः - (2*1/2 घंटे)		पूर्णांकः - 80
नाम -		क्रमांकः -
कक्षा -		अनुभागः -
विषयाध्यापकस्य हस्ताक्षरम्		निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

निर्देशाः - 1. अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।

2. सर्वेषाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि अस्मिन् एव पत्रे दातव्यानि ।

खण्डः (क) अपठितावबोधनम् 10 अंकाः

प्रश्नः (1) निम्नलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - 10 अंकाः
भारतस्य राज्येषु उत्तरप्रदेशः राज्यम् विशालं , नैसर्गिकरूपेण च मनोहरम् अस्ति । एतत्
राज्यम् उत्तरभारते एव वर्तते । अस्माकं भारतदेशः नदीनां भूमिः कथ्यते । नदीषु पवित्रा
दीर्घतमा, च गंगा नदी अस्मिन्नेव प्रवहन्ति । वाराणसी, गया, प्रयागाः च आदि अनेकानि
नगराणि अस्याः तटे वर्तन्ते । वाराणस्यां भगवतः शंकरस्य सुप्रसिद्धं मन्दिरम् अस्ति । अत्र
नित्यं पर्यटनार्थं लक्षशः जनाः आगच्छन्ति , आनन्दं , पुण्यं च लभन्ते ।

i एकपदेन उत्तरत -

1/2 * 4 = 2

(क) उत्तरप्रदेशः राज्यम् कुत्र वर्तते ?

.....

(ख) वाराणस्यां कस्य सुप्रसिद्धं मन्दिरम् अस्ति ?

.....

(ग) भारतदेशः केषां भूमिः कथ्यते ?

.....

(घ) लक्षशः जनाः वाराणशीं किमर्थम् आगच्छन्ति ?

.....

ii पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 * 2 = 4

(क) गंगायाः तटे कानि नगराणि वर्तन्ते ?

(ख) भारतस्य राज्येषु उत्तरप्रदेशः राज्यम् कीदृशम् अस्ति ?

iii भाषिक कार्यम् -

1 * 4 = 4

(क) अनुच्छेदात् द्वयम् अव्ययपदम् लिखत ?

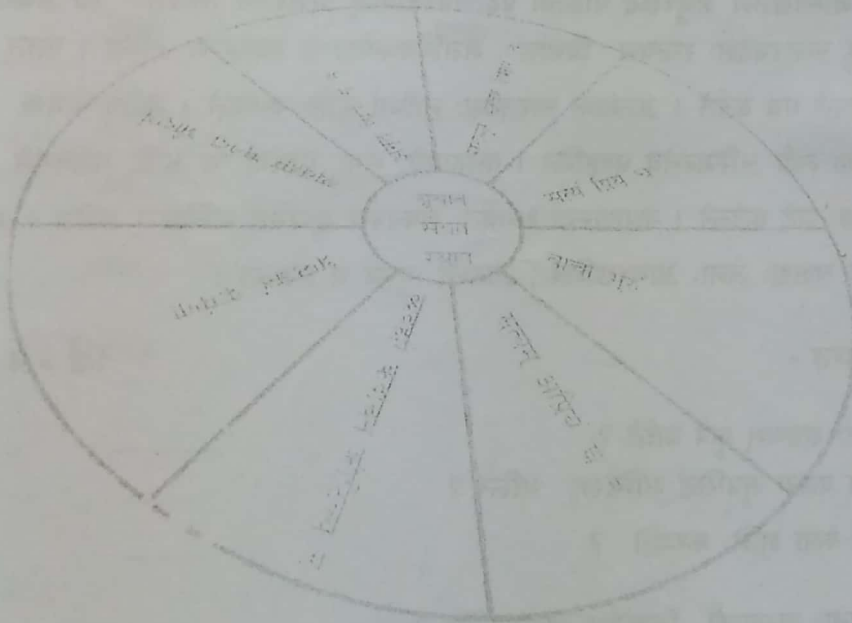
(ख) "अस्मिनेव " इति पदस्य संधिविच्छेदं कुरुत ?

(ग) " नदीषु " अत्र का विभक्तिः, किम् वचनम् ?

(घ) "प्रवहन्ति " इति पदे लकारः कः ?

खण्डः - (ख) रचनात्मकलेखनम् 15 अंका :

प्रश्न (2) प्रश्नमध्ये त्रीणि क्रियापदानि सन्ति । तानि प्रयुज्य सार्थक -वाक्यानि रचयत - 1* 5= 5

(क)

(ख)

(ग)

(घ)

(ङ)

प्रश्न: (3) चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषातः पदानि च प्रयुज्य पञ्च (5) वाक्यानि रचयत - $1 \cdot 5 = 5$

पुष्पाणि , वृक्षाः , बालकाः , जनाः , चटकाः , वृक्षेषु , विकसन्ति , वाटिकायाम् ,
कूजन्ति , भ्रमणाय , अत्र , क्रीडन्ति , सन्ति , आगच्छन्ति

(क) (ख)

(ग) (घ)

(ङ)

प्रश्न: (4) मञ्जूषातः पदानि चित्वा कथायाः पूर्तिं कुरुत - $\frac{1}{2} * 10 = 5$ अंकाः

नासिकायामेव	वारंवारम्	खड्गेन	दूरम्	मित्रता	मक्षिका
व्यजनेन	उपाविशत्	छिना	सुप्तः	प्रियः	

पुरा एकस्य नृपस्य एकः (1) वानरः आसीत् । एकदा नृपः (2) आसीत् ।
 वानरः (3) तम् अवीजयत् । तदैव एका (4) नृपस्य नासिकायाम् (5)
 । यद्यपि वानरः (6) व्यजनेन तां निवारयति स्म तथापि सा पुनः पुनः
 नृपस्य (7) उपविशति स्म । अन्ते सः मक्षिकां हन्तुं (8) प्रहारम् अकरोत् ।
 मक्षिका तु उड्डीय (9) गता , किन्तु खड्गप्रहारेण नृपस्य नासिका (10)
 अभवत् । अत एवोच्यते - " मूर्खजनैः सह (11) नोचिता । "

खण्डः (ग) पठितावबोधनम् 35 अंकाः

प्रश्नः (5) रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

1 * 5 = 5

- (क) मृत्युः न प्रतीक्षते ।
- (ख) कलहं कृत्वा नरः दुःखी भवति ।
- (ग) पितरं कर्मणा सेवेत ।
- (घ) व्यवहारे मृदुता श्रेयसी ।
- (ङ) सर्वदा व्यवहारे ऋजुता विधेया ।

प्रश्नः (6) गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - 6 अंकाः

स्त्रीशिक्षाक्षेत्रे अग्रगण्या पण्डिता रमाबाई 1858 तमे ख्रिष्टाब्दे जन्म अलभत् । तस्याः पिता
 अनन्तशात्री डोंगरे माता च लक्ष्मीबाई आस्ताम् । तस्मिन् काले स्त्रीशिक्षायाः स्थितिः चिन्तनीया
 आसीत् । स्त्रीणां कृते संस्कृतशिक्षणं प्रायः प्रचलीतं नासीत् । किन्तु डोंगरे रूढिबद्धां धारणां
 परित्यज्य स्वपत्नीं संस्कृतमध्यापयत् । एतदर्थं सः समाजस्य प्रतारणाम् अपि असहत् । अनन्तरं
 रमा अपि स्वमातुः संस्कृतशिक्षां प्राप्तवती ।

i एकपदेन उत्तरत -

1 * 2 = 2

(क) रमाबाई कदा जन्म अलभत् ?

(ख) स्त्रीशिक्षायाः स्थितिः कीदृशी आसीत् ?

ii पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 * 1 = 2

(क) तस्याः पिता माता कौ आस्ताम् ?

उत्तरम् -----

iii भाषिक कार्यम् -

1 * 2 = 2

(क) ' असहत् ' अत्र कः लकारः ?

(ख) द्वयम् अव्ययपदम् चिनुत ?

प्रश्नः (7) प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत -

1 * 5 = 5

(क) तपः प्रभावात् के सखायः जाताः ?

(ख) पार्वती तपस्यार्थं कुत्र अगच्छत् ?

(ग) कः श्मशाने वसति ?

(घ) शिवनिन्दां श्रुत्वा का क्रुद्धा जाता ?

(ङ) वटुरूपेण तपोवनं कः प्राविशत् ?

प्रश्नः (8) कः/का कं/कां प्रति कथयति -

1 * 4 = 4 अंकाः

कः/का

कम्/काम्

यथा - वत्से ! तपः कठिनं भवति ?

माता

पार्वती

(क) अहं तपः एव चरिष्यामि ।

(ख) मनस्वी कदापि धैर्यं न परित्यजति ।

७/१०/१८

(ग) अपर्णा इति नाम्ना त्वं प्रथिता ।

(घ) पार्वती! प्रीतोऽस्मि तव सङ्कल्पेन ।

प्रश्न: (9) एकपदेन उत्तरत -

1 * 5 = 5 अंकाः

(क) पृथिव्यां कति रत्नानि ?

.....

(ख) मूढैः कुत्र रत्नसंज्ञा विधीयते ?

.....

(ग) पृथिवी केन धार्यते ?

.....

(घ) कैः सङ्गतिं कुर्वीत ?

.....

(ङ) लोके वशीकृतिः का ?

.....

प्रश्न: (10) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

1 * 4 = 4

(क) कच्छपः कुत्र गन्तुम् इच्छति ?

.....

(ख) कच्छपः कम् उपायं वदति ?

.....

(ग) लम्बमानं कूर्मं दृष्ट्वा गोपालकाः किम् अवदत् ?

.....

(घ) कूर्मः मित्रयोः वचनं विस्मृत्य किम् अवदत् ?

.....

प्रश्न: (11) अधोलिखितवाक्यानि कः कं प्रति कथयति इति लिखत -

1 * 2 = 2

कः कथयति

कं प्रति कथयति

यथा - प्रातः यद् उचितं तत्कर्तव्यम् ।

हंसौ

कूर्मं प्रति

(क) अहं भवद्भ्यां सह आकाशमार्गेण गन्तुम् इच्छामि ।

.....

.....

(ख) अत्र कः उपायः ?

.....

.....

प्रश्न: (12) अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तराणि लिखत -

1 * 4 = 4 अंकाः

(क) कस्य भवने सर्वविधानि सुखसाधनानि आसन् ?

.....

(ख) कस्य गृहे कोऽपि भृत्यः नास्ति ?

(ग) श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् के अकुर्वन् ?

(घ) सर्वदा कुत्र सुखम् ?

खण्डः (घ) अनुप्रयुक्त व्याकरणम् 20 अंकाः :

प्रश्नः (13) उदाहरणानुसारं पदरचनां कुरुत -

1 * 5 = 5 अंकाः

(i) यथा - वसति स्म = अवसत्

(क) पश्यति स्म =

(ख) तपति स्म =

(ग) चिन्तयति स्म =

(घ) वदति स्म =

(ङ) गच्छति स्म =

प्रश्नः (14) मञ्जूषातः अङ्कानां कृते पदानि चिनुत -

1 * 6 = 6 अंकाः

चत्वारिंशत्	सप्तविंशतिः	पञ्चाशत्	अष्टाविंशतिः	त्रिंशत्	चतुर्विंशतिः
-------------	-------------	----------	--------------	----------	--------------

28

27

30

24

40

50

प्रश्न: (15) विलोमपदानि योजयत -

1 * 5 = 5 अंकाः

अधः	नीचैः
अन्तः	सुलभम्
दुर्बुद्धे!	उपरि
उच्चैः	बहिः
दुर्लभम्	सुबुद्धे!

प्रश्न: (16) अधोलिखितपदेषु धातवः के सन्ति ?

1 * 4 = 4

पदम्	धातुः
करोति
पश्य
भवेत्
तिष्ठति

" इति समाप्तम् "

१०८/१११